

Stockholm den 20 april 2015

Västmanlands tingsrätt
Box 40
721 04 Västerås

Ansökan om stämning

Kärande: Connie Dickinson

Ombud: Jur.kand. Clarence Crafoord
Jur.kand. Sebastian Scheiman
Jur.kand. Laura Eriksson
Centrum för rättvisa, Box 2215, 103 15 Stockholm

Svarande: Mälardalens högskola, org.nr 202100-2916
Box 883
721 23 Västerås

Saken: Fordran

Med stöd av bifogad fullmakt (bilaga 1) får vi härmed ansöka om stämning och anföra följande.

1. Yrkanden

1. Connie Dickinson yrkar att tingsrätten ska förplikta Mälardalens högskola att till henne utge 182 500 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker.

2. Connie Dickinson yrkar vidare ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som kommer att anges senare.

2. Grunder

3. Connie Dickinson har betalat totalt 182 500 kr, motsvarande det yrkade beloppet, i studieavgifter till Mälardalens högskola (Högskolan) under åren 2011-2013 för utbildningen "*Analytical Finance*" (Utbildningen). När Connie Dickinson accepterade sin studieplats på Utbildningen och betalade studieavgiften uppstod ett ömsesidigt förpliktande avtalsförhållande mellan Connie Dickinson och Högskolan genom vilket Högskolan åtog sig att tillhandahålla en tjänst i form av Utbildningen. Utbildningen har emellertid varit av sådan undermålig kvalitet att Connie Dickinson inte har erhållit den tjänst hon har betalat för. Hon har därför rätt att få studieavgifterna återbetalda.

3. Sakomständigheter

3.1 Connie Dickinsons ansökan och antagning till Utbildningen

4. Connie Dickinson är född och uppvuxen i USA och har amerikanskt medborgarskap. På grund av familjeanknytningar till Sverige, svensk utbildnings goda rykte och de höga kostnaderna förknippade med eftergymnasiala studier i USA, började Connie Dickinson att undersöka möjligheten till studier i Sverige. Hon fastnade då för Utbildningen som verkade leda fram till precis de kunskaper och arbetsmöjligheter hon önskade.

5. Connie Dickinson kunde via Högskolans hemsida på förhand ta del av kursbeskrivning och studieplan för Utbildningen, se vidare nedan under p. 39-41. Utifrån informationsmaterialet framstod Utbildningen som lovande och av god kvalitet. Connie Dickinson antogs till Utbildningen vid Högskolan höstterminen 2011. Utbildningen omfattade 180 högskolepoäng, motsvarande tre års heltidsstudier.

6. Från och med höstterminen 2011 infördes i Sverige studieavgifter för studenter från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Schweiz. Ändringen infördes i 4 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434) (Högskolelagen). Connie Dickinson, som är amerikansk medborgare, var därmed betalningsskyldig.

7. Hur avgiften ska sättas och villkor i övrigt framgår av förordning (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskola (Avgiftsförordningen). En högskola ska ta ut en studieavgift för utbildning på grundnivå och avancerad nivå av den som inte är medborgare i en stat inom EES eller Schweiz, 5 § Avgiftsförordningen. Studieavgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås för den studieavgiftsfinansierade verksamheten i sin helhet. Genom föreskrifter får sedan högskolan eller universitetet bestämma avgiftens storlek i övrigt. Lärosätena har också rätt att stänga av en student som inte har betalat studieavgift, 6 a § Avgiftsförordningen.

8. Avgiften för Utbildningen uppgick till 55 000 kronor per termin. Connie Dickinson betalade angiven summa för höstterminen 2011 (bilaga 2) och påbörjade Utbildningen den avtalade terminen då hon tog sin utbildningsplats i anspråk. Hon har därefter erlagt studieavgifter för de tre efterföljande terminerna, dvs. vårterminen 2012, höstterminen 2012 och vårterminen 2013 (bilaga 3). Hon har sammantaget erlagt 182 500 kronor i studieavgifter.

3.2 Connie Dickinsons missnöje med Utbildningen och de åtgärder hon vidtog

9. Efter det att Connie Dickinson påbörjat Utbildningen visade det sig att Utbildningen genomgående var av undermålig kvalitet. Flera lärare hade så bristande språkkunskaper i både svenska och engelska att kommunikationen med studenterna blev lidande. Pedagogiken var gammalmodig och lärarna var ohjälpsamma i kontakten med studenterna och undervisningen bestod ibland enbart av utdelning av stenciler. Under dataprogrammeringskursen MatLab, inom ramen

för kursen Numeriska metoder under vårterminen 2013, fanns det inte ens datorer till alla studenter.

10. Connie Dickinson har på flera sätt framfört sitt missnöje till Högskolan och Universitets- och högskolerådet eftersom Utbildningen inte har hållit den kvalitetsnivå som hon har haft anledning att förvänta sig.

11. Den 4 februari 2013 påtalade Connie Dickinson per e-post för Universitets- och högskolerådet att kvaliteten på Utbildningen ifråga var bristfällig (bilaga 4). Hon uppgav bland annat att kvaliteten inte stämde överens med den information som funnits om Utbildningen.

12. Den 6 februari 2013 genomfördes en namninsamling som 19 av totalt 25 studenter skrev under. Namninsamlingen genomfördes för att uppmärksamma den bristfälliga undervisningen på kursen Numeriska metoder (bilaga 5).

13. Den 13 februari 2013 framförde Connie Dickinson klagomål beträffande kursen MatLab till Erik Janse, chef för avdelningen för tillämpad matematik vid Högskolan (bilaga 6). Namninsamlingen från den 6 februari bifogades. Klagomålet föranledde ett möte som endast ledde till att Connie Dickinson istället omregistrerades till en distanskurs i MatLab.

14. Vid ett flertal tillfällen, bland annat per e-post den 4 och 6 februari, har Connie Dickinson dessutom vänt sig till Student- och doktorandombudsmannen vid Högskolan med klagomål på Utbildningens undermåliga kvalitet. Student- och doktorandombudsmannen har inte vidtagit någon annan åtgärd än att skicka klagomålet vidare.

15. Flera andra studenter har framfört liknande klagomål till kursansvariga och Högskolans Student- och doktorandombudsman. Inget av klagomålen har föranlett någon ändring.

16. Den bristfälliga undervisningen fick de flesta studenter som antogs samtidigt som Connie Dickinson att tänka om. Av 25 antagna studenter höstterminen 2011 var endast ett fåtal studenter kvar på Utbildningen när Connie Dickinson avbröt sina studier vid Högskolan.

17. Under vårterminen 2013 bestämde Connie Dickinson sig för att inte fortsätta Utbildningen under läsåret 2013/2014. Anledningen var att hon var missnöjd med

Utbildningens kvalitet och att Högskolan, trots att hon hade påtalat bristerna, inte vidtagit några förändringar. Genom att avbryta Utbildningen ville hon därmed undvika ytterligare avgifter för en bristfällig utbildning.

3.3 Underkännandet av Utbildningen

18. Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska säkerställa att universitets- och högskoleutbildningen i Sverige håller hög kvalitet (se förordning (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet). Den 6 september 2013 beslutade UKÄ att ge Utbildningen det samlade omdömet *bristande kvalitet* (bilaga 7, s. 17, för hela beslutet se www.uka.se, gå in på utbildningskvalitet och välj "sök utbildningskvalitet i Resultatsök", välj "matematik" och "statistisk matematik" i listan som heter "välj utbildning"). Beslutet grundade sig på en granskning av examensmålen för Utbildningen utförd av en särskilt tillsatt bedömaregrupp (se Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011-2014, rapport 2012:15 R s. 16-18 "Utvärderingsprocessen"). I fyra av fem examensmål hade målen inte uppnåtts och Utbildningens kvalitet varit bristande (se bedömaregruppens yttrande den 31 januari 2013 till grund för efterföljande beslut, bilaga 8).

19. Omdömet innebar att Utbildningen var så undermålig att UKÄ ifrågasatte om Högskolan över huvud taget skulle ha tillstånd att utfärda examen för Utbildningen (se bl.a. Vägledning vid uppföljning av ifrågasatta examenstillstånd, PM av UKÄ, bilaga 9). Högskolan inkom den 14 september 2014 med en redogörelse för de åtgärder som vidtagits för att försöka råda bot på bristerna och uppnå de nationella målen. Efter att ytterligare uppföljning från Högskolan skett, samt att kompletterande underlag inkommit till UKÄ, beslutade myndigheten först den 25 februari 2015 att inte dra in Högskolans examenstillstånd (bilaga 10). Utbildningen kommer därmed inte att läggas ned. Beslutet innebär dock inte att en ny granskning av Utbildningen genomförts utan är resultatet av den utvärdering som skett av de vidtagna åtgärderna från Högskolan, med slutsatsen att dessa nu bör vara tillräckliga för att säkra måluppfyllelse (jfr bedömaregruppens yttrande till beslutet av den 25 februari 2015, bilaga 10).

20. Efter UKÄ:s beslut den 6 september 2013 framställde Connie Dickinson den 18 september 2013 per e-post till Anna-Karin Fornberg, utbildningsledare vid Högskolan, klagomål på Utbildningen och begärde att få tillbaka de studieavgifter hon erlagt. Som grund anförde hon den undermåliga kvaliteten på Utbildningen

(bilaga 11). I svar den 19 september 2013 anfördes att det inte finns någon juridisk möjlighet för Högskolan att betala tillbaka studieavgifterna på denna grund (bilaga 12).

21. Den 24 mars 2014 framställde Connie Dickinson ett formellt återbetalningskrav till Högskolan med Centrum för rättvisa som ombud. Den 4 april 2014 avslag Högskolan Connie Dickinsons begäran. Studieavgifterna kunde inte betalas tillbaka med motiveringen att de offentligrättsliga reglerna inte gav stöd för en sådan återbetalning. Beslutet var inte överklagbart (bilaga 13).

4. Utveckling av talan

4.1 Ett ömsesidigt förpliktande avtalsförhållande föreligger

4.1.1 Inledande rättsliga utgångspunkter

22. Liksom många andra tjänster kräver även utbildningar någon form av kvalitetssäkring och garanti för de som nyttjar tjänsten. För Högskolan, som har staten som huvudman, gäller Högskolelagen, högskoleförordningen (1993:100) (Högskoleförordningen) och Avgiftsförordningen. Utgångspunkt för all högskoleutbildning är därför kvalitetskraven enligt Högskolelagen. I 1 kap. 4 § Högskolelagen föreskrivs att verksamheten ska avpassas så att hög kvalitet nås i utbildningen. Bestämmelsen innebär dels att kvantitet måste underordnas kvalitet, dels att lärosätet inte ska ge sig in på utbildningsområden där lärosätet inte förmår hålla hög kvalitet (se Karnovs årsbok, kommentar till paragrafen). De tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. I högskolornas verksamhet ska vetenskapens trovärdighet och god forskningssed värnas, 1 kap. 3 a § Högskolelagen.

23. Vidare innehåller Högskoleförordningen kvalitetskrav för högskoleutbildningen i Sverige genom att tillhandahålla examensbeskrivningar fastställda av regeringen (se bilaga 2 till Högskoleförordningen). Utbildningen ska alltid hålla så hög kvalitetsnivå att målen i examensbeskrivningarna nås. Ansvaret för att målen nås och att utbildningsverksamheten kvalitetssäkras ligger därmed på Högskolan (jfr Regeringens beslut II:2 U2010/4164,3546,3552/UH från 2010-07-08, bilagan, s. 1).

24. Det bär också noteras att när avgiftssystemet skulle införas framförde flera remissinstanser, däribland Högskolan, att med beaktande av betalningsskyldigheten och rätten för lärosätena att stänga av en student som inte erlagt sin avgift borde det ses som att ett civilrättsligt avtal ingåtts (prop. 2009/10:65 s. 15 och s. 24).

4.1.2 Rättsförhållandet är av privaträttslig natur

25. Ett ömsesidigt förpliktande avtalsförhållande uppkom mellan Connie Dickinson och Högskolan när Connie Dickinson erlagt studieavgifterna och tog sin studieplats i anspråk. Denna slutsats föranleds av hur man närmat sig frågan i praxis och doktrin. Men också rättssäkerhetsskäl motiverar att rättsförhållandet karakteriseras på sådant sätt.

26. Högskolans verksamhet innehåller förvisso flera inslag av myndighetsutövning, såsom antagning till kurser och examination. Undervisningen som sådan är däremot ett tillhandahållande av en offentlig tjänst. Studieavgifter för utländska studenter medför att rättsförhållandet mellan högskola och student i högre grad liknar ett avtal än vad som gäller svenska studenter (se Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 123). Rättsförhållandet mellan Connie Dickinson och Högskolan är därmed av privaträttslig natur, trots att studieavgifterna regleras av offentligrättsliga bestämmelser (jfr Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 113 ff).

27. Även Högsta domstolen har i två rättsfall tillämpat avtalsrättsliga principer på offentlig verksamhet med inslag av myndighetsutövning (NJA 1998 s. 656 I och NJA 2008 s. 642). I NJA 1998 s. 656 I var fråga om allmän domstols behörighet att pröva tvist om återbetalning av avgifter för kommunal barnomsorg. En förälder hade krävt kommunen på erlagda avgifter sedan det konstaterats att förskolans lokaler varit hälsovådliga. Föräldern menade att kommunen därmed åsidosatt sina skyldigheter i rättsförhållandet. Högsta domstolen ansåg att allmän domstol var behörig att pröva tvisten.

28. Högsta domstolen vidareutvecklade resonemanget i NJA 2008 s. 642 som gällde förälders rätt att underlåta att betala avgift för kommunal barnomsorg när sådan inte tillhandahållits pga. strejk. Domstolen slog fast att föräldern hade rätt att innehålla betalning enligt avtalsrättsliga principer. Högsta domstolen menade att förhållandet ifråga, sedan den enskilde tagit i anspråk den erbjudna tjänsten och i de delar som föll utanför kommunens myndighetsutövning, hade så starka privaträttsliga inslag att

det skulle karakteriseras som ett ömsesidigt förpliktande avtal vilket gjorde det möjligt att tillämpa civilrättsliga regler.

29. De faktorer som beaktades var bl.a. huruvida det förelåg en skyldighet för det allmänna att tillhandahålla den aktuella tjänsten eller om tjänsten tillhandahölls frivilligt, hur tillsyn av tjänsten reglerades, hur avgiften sattes, hur betalningsförpliktelse uppstod och styrdes, och slutligen vilka åtgärder som kunde vidtas vid utebliven betalning. I båda de nämnda fallen kom domstolen fram till att rättsförhållandet, trots vissa offentlighetsrättsliga inslag, hade så starka privaträttsliga inslag att det var ömsesidigt förpliktande. I NJA 2008 s. 642 uttalade domstolen särskilt angående betalningsförpliktelsen att:

”Betalningsförpliktelsen i sig, till skillnad från bestämmandet av avgiftens storlek, kan inte anses utgöra ett offentlighetsrättsligt inslag i avtalsförhållandet mellan kommunen och barnomsorgstagaren utan är av privaträttslig natur. Med motsvarande betraktelsesätt *bör förpliktelsen att betala för omsorgen falla bort om kommunen inte tillhandahåller den avtalade tjänsten.*” [Vår kursivering]

30. I förevarande situation har ramarna för studieavgifter satts genom offentlighetsrättsliga regler och avgiftens slutliga storlek fastställs sedan genom beslut av rektor. Tillsynen utförs av ett statligt kontrollorgan och en miniminivå avseende kvaliteten följer utav offentlighetsrättsliga regler. Men, liksom i NJA 2008 s. 642 har betalningsförpliktelsen uppstått genom att den enskilde tagit sin erbjudna utbildningsplats i anspråk, tjänsten tillhandahålls på frivillig basis av det allmänna och om betalning inte sker så måste lärosätet utkräva avgifterna genom att väcka talan vid allmän domstol och få en exekutionstitel.

31. Vid en prövning av betalningsskyldigheten måste studenten således kunna invända att betalning redan erlagts, att förfallodatum inte passerats eller att utbildningen inte tillhandahållits. Om betalning inte sker kan lärosätet vidare besluta att stänga av studenten, 10-11 §§ Avgiftsförordningen. Avstängning är att se som en civilrättslig åtgärd (jfr RÅ 1998 2:62).

32. Därtill kommer att konsumenthänsyn har gjort att Högsta domstolen vid ett par tillfällen tillämpat konsumenttjänstlagen (1985:716) (KtjL) analogt. I NJA 2011 s. 600, då fråga var om när betalningsskyldighet inträder för tandvårdsbehandling utförd av Karolinska Institutet, uttalade Högsta domstolen att analogier till KtjL var särskilt

lämpliga eftersom lagen ger uttryck för "allmänna obligationsrättsliga principer inom tjänsteområdet" (jfr NJA 2002 s. 644). Högsta domstolen uttalade vidare att trots att lagen inte var direkt tillämplig kunde den ge vägledning.

33. Även Bertil Bengtsson betonar att konsumenthänsyn motiverar att civilrättsliga principer tillämpas i förhållandet mellan det allmänna och medborgarna eftersom de offentligrättsliga reglerna ger den enskilde ett delvis otillräckligt skydd (Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 15). Vikten av att det måste finnas någon typ av rättsskydd för enskilda som utnyttjar det allmänna tjänster talar även för att KtjL:s allmänna principer ska tillämpas analogt (Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 39).

34. I enlighet med det ovan anförda ska därför rättsförhållandet mellan Connie Dickinson och Högskolan karakteriseras som ömsesidigt förpliktande och allmänna avtalsrättsliga principer tillämpas. Den motprestation som Connie Dickinson hade rätt till var en utbildningstjänst. Eftersom kvaliteten på Utbildningen varit så bristfällig att Högskolelagens och Högskoleförordningens kvalitetskrav inte har uppnåtts, har Högskolans utlovade motprestation till stor del uteblivit. Det är en grundläggande avtalsrättslig princip att den som inte erhåller en avtalad prestation inte heller är skyldig att betala för denna. Connie Dickinson har därför rätt att få tillbaka det hon erlagt för Utbildningen (jfr även Bengtsson, Civilrätt och offentliga tjänster, SvJT 2012 s. 433.)

4.1.3 Rättssäkerhetsskäl föranleder att avtalsrättsliga principer ska tillämpas

35. Som ovan nämnts ställde Connie Dickinson den 24 mars 2014 ett återbetalningskrav till Högskolan med hänvisning till Utbildningens dåliga kvalitet. Högskolans avslagsbeslut är inte överklagbart. Utan möjligheten att kunna falla tillbaka på civilrättsliga regler blir hon då rättslös (se Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 16 samt SvJT 2007 s. 27, Rättsstat och rättssäkerhet i EU, s. 28). Rättsstatliga argument påkallar därför att Connie Dickinson kan göra civilrättsliga regler gällande gentemot Högskolan.

36. Högskolan avslog återbetalningskravet med hänvisning till 12 § Avgiftsförordningen och att det inte fanns någon möjlighet för Högskolan att återbetala studieavgifterna på denna grund. Bestämmelsen tar dock inte sikte på förevarande situation utan bör snarare ses som en utökad rätt till återbetalning utöver vad som följer av de avtalsrättsliga principer som angivits. En sådan slutsats

ligger också i linje med vad Mälardalens högskola i egenskap av remissinstans själv anförde inför införandet av studieavgifter, nämligen att avgiftsbetalande studenter skulle få rättigheter liknande dem som finns i civilrättsliga avtal (prop. 2009/10:65 s. 15 och s. 24).

37. Ingåendet av avtalet skulle dessutom vara ytterst oförmånligt för Connie Dickinson om hon därmed också gav upp sin rätt att få någon kompensation eller möjligheten att få ett avtalsbrott prövat (Ramberg och Ramberg, Allmän avtalsrätt, åttonde uppl., s. 40 f). Att notera är även att regeringen vid införandet av avgifter i Högskolelagen uttalade att frågan om studenters rättigheter när de betalat studieavgifter får avgöras av rättstillämparen (prop. 2009/10:65 s. 20).

4.2 Avtalets innehåll – berättigade krav på tjänstens utförande

38. Vid köp av en utbildning – dvs. en tjänst – kan de berättigade förväntningarna anses uppkomma som en följd av en rad olika faktorer. Däri ingår marknadsföringen av den aktuella tjänsten, den information som finns tillgänglig på leverantörens hemsida och som kan erhållas via kontakt med leverantören, samt vad som specificeras i de aktuella avtalsvillkoren. För Utbildningen finns inget avtal som preciserar mer specifikt vad som ingår i tjänsten, utan man får i stället utgå från den information som finns tillgänglig på hemsidan – som Högskolan själv måste anse ger en rättmätig bild av Utbildningen – sammantaget med de krav som UKÄ enligt lag har rätt att ställa (jfr Högskolelagen kap. 1 § 13).

4.2.1 Berättigade krav på grund av Högskolans marknadsföring

39. Högskolan har marknadsfört Utbildningen som vore den av hög kvalitet avseende personal m.m. På Högskolans hemsida utlovades att undervisningen var högkvalitativ med intygande om att Utbildningen var ett bra karriärval:

”You can expect education of very high quality and you will have close contact with your teachers and fellow students. We design our study programmes in cooperation with business and society; guaranteeing the high quality of our education and making our students attractive employees. Through us you will get a head start in your future career!”
(se den engelska versionen, <http://www.mdh.se/utbildning/program>, hämtad den 28 maj 2014).

40. Det uppgavs även att Utbildningen undervisades helt på engelska.

Om lärarna på Utbildningen angavs följande:

”Highly qualified professors, lecturers and other teachers, from both academia and industry, participate in the programme, which is supported by active research and diverse cooperation programmes within the financial industry. Advanced financial software is used in the teaching.”

(<http://www.mdh.se/utbildning/program/analyticalfinance>, hämtad den 28 maj 2014).

41. I programbladet (bilaga 14) upprepas att Utbildningen utförs på engelska, att den är utformad för att möta ett stort behov på den finansiella marknaden, att en examen i Utbildningen ger stora konkurrensfördelar för attraktiva positioner inom bank-, investment- och försäkringsvärlden, samt att programmet ska ge studenterna ”a general basis in Mathematics/Applied Mathematics, Economics and Business Administration”. I ett annat stycke förklaras att fokus av Utbildningen ligger på:

”applying mathematical tools to economic and financial real-life problems and the textbooks have been chosen to support this approach. Advanced financial software and programming languages are systematically used in the teaching.”

42. Svensk högskoleutbildning har också ett internationellt rykte om sig att vara av god kvalitet, vilket sammantaget innebär att Connie Dickinson hade goda skäl att utgå från att det som Utbildningen uppgavs för att vara skulle erhållas.

4.2.2. Berättigade krav på grund av Högskolelagen m.m.

43. Enligt regeringens beslut ska kvalitetssäkringen av en utbildning vara resultatorienterad (Regeringens beslut II:2 U2010/4164,3546,3552/UH från 2010-07-08, bilagan, s. 2). Detta innebär i sin tur att de utbildnings- och kursplaner som de olika lärosätena fastställer ska vara utformade på sådant vis att den aktuella högskolan eller universitetet ska kunna uppnå de nationellt fastställda målen för de olika examina som ingår i deras universitets- eller högskoleverksamhet (se Regeringens beslut II:2 U2010/4164,3546,3552/UH från 2010-07-08, bilagan, s. 2).

44. De examensmål som gäller för Utbildningen (när alla avses – Examenmålen), vilka också framgår av bilaga 2 Högskoleförordningen under rubriken Kandidatexamen, anger att en student bl.a. ska kunna visa:

- kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor (examensmål nr 1),
- förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer (examensmål nr 2),
- förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar (examensmål nr 3),
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper (examensmål nr 4), och
- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter (examensmål nr 5).

45. De ovan angivna Examensmålen har i utbildningsplanen för Utbildningen, med start höstterminen 2011 (bilaga 15), vidare preciserats med bl.a. följande påståenden:

1. "Efter genomgången utbildningsprogram, oberoende av huvudområde, ska studenten kunna: - redogöra för grundläggande begrepp och principer i grundläggande högskolematematik inklusive algebra, differentialkalkyl, sannolikhetslära och statistisk teori och tillämpa dessa kunskaper i problemlösande, - redogöra för och tillämpa grundläggande begrepp, principer och modeller inom mikro- och makroekonomi, - redogöra för och tillämpa grundläggande begrepp, principer och modeller inom marknadsföring och organisationsteori, samt - redogöra för och tillämpa grundläggande begrepp och principer gällande bokföring och marknadsföring som redskap för beslutsfattande."
2. "Efter genomgången utbildningsprogram, oberoende av huvudområde, ska studenten kunna: - använda sin kunskap och förståelse av grundläggande begrepp, teorier och principer inom matematik, nationalekonomi och företagsekonomi för problemlösning inom finans, bokföring, marknadsföring och organisation, - hålla språkligt och innehållsligt klara och korrekta, mottagaranpassade muntliga och skriftliga presentationer på engelska, -

framgångsrikt samarbeta i grupp genom att bidra med fakta och idéer som leder till ett gott resultat av gruppens arbete, - kommunicera effektivt enligt de i utbildningen ingående ämnesområdenas vedertagna akademiska normer och skriva både detaljerade och väldisponerade rapporter, samt - arbeta självständigt och, med ett minimum av handledning, identifiera viktiga problemområden inom affärs- och finansiell verksamhet samt med iakttagande av givna ramar använda korrekta redskap och metoder för att lösa problemen.”

3. ”Efter genomgången utbildningsprogram, oberoende av huvudområde, ska studenten: - visa förmåga att värdera egna styrkor och svagheter, ifrågasätta synpunkter och utveckla egna bedömningar och värderingar, - visa förmåga att göra bedömningar inom det ekonomiska fältet med hänsynstagande till relevanta vetenskapliga, sociala och etiska aspekter, - visa förmåga till kvantitativt tänkande, d.v.s. kunna göra beräkningar utan hjälp av miniräknare och också kunna bedöma om ett resultat är rimligt eller inte, samt - visa förmåga att bedöma situationer som kan uppstå inom affärs- och finansverksamhet och väga in vetenskapliga, sociala och etiska aspekter.”

46. Det ovanstående måste innebära att man som student kan räkna med att erhålla handledning, lektionstid och uppgifter som förbereder en på ett sådant sätt att man kan anses uppnå målen efter avslutad utbildning, samt att de som undervisar och handleder har den nödvändiga kompetensen. Exakt vilka åtgärder som ska genomföras från skolans sida för att uppnå det önskade resultatet är svårt för den enskilde att precisera, men klart är att det måste röra sig om tillräckliga åtgärder för att garantera att de mål som lärosätet enligt lag är skyldig att uppnå också nås.

47. Avslutningsvis har Connie Dickinson därmed haft berättigade förväntningar på att Utbildningen ska vara i enlighet med Högskolans egen målsättning och marknadsföring, och åtminstone att den kvalitetsnivå som Examensmålen förutsätter upprätthålls.

4.3 Utbildningens kvalitet var inte avtalsenlig

4.3.1 Utbildningens brister enligt Connie Dickinson

48. Connie Dickinson påbörjade Utbildningen i syfte att få den utbildning som utlovades, dvs. att tillskansa sig nya kunskaper, erfarenheter och färdigheter i enlighet med vad som med fog kunde förväntas. Denna nyvunna kompetens skulle så småningom sedan manifesteras i en filosofie kandidatexamen med huvudområde Matematik/Tillämpad matematik med inriktning mot finansiell matematik.

49. Utbildningen hade utlovats att hållas på engelska, men Connie Dickinson som har engelska som modersmål kunde tillsammans med sina kurskamrater konstatera att den nivå av engelskkunskaper som krävs för att undervisa inom området på engelska, inte uppvisades av lärarna. Det var svårt för henne och andra studenter att förstå vad som sades. Resultatet blev att undervisningen blev lidande. Vidare bestod den lärarledda tiden ibland enbart i att dela ut stenciler, vilket Connie Dickinson menar inte kan anses utgöra en utbildning av hög kvalitet med nära kontakt till högt kvalificerade professorer och yrkesaktiva lärare (jfr p. 39 och p. 40).

50. Högskolan uppgav i sin information om Utbildningen att man använde sig av avancerad mjukvara och program lämpade för finansiella problem, samt att fokus låg på att ge studenterna färdighet i att applicera kunskaper i dessa program på verklighetsbaserade problem (se ovan i p. 41). Eftersom studenterna på Utbildningen inte alltid fick var sin dator, eller ens sittplats, var det svårt för dem att tillgodogöra sig den kunskap och erfarenhet som de behövde. Således framstår det som förståeligt att den undervisning som Connie Dickinson och hennes medstudenter erhöll kritiserades av dem.

51. Därtill kommer att Connie Dickinson som avgiftsbetalande student ska kunna ställa högre krav på undervisningen, "i varje fall såtillvida som det är svårare att överse med avsteg från den uppläggnings och den kvalitet som högskolan kan anses ha utlovat" (se Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 123). Att UKÄ gav Utbildningen omdömet "bristande" bekräftar att den undervisning som Connie Dickinson ansåg vara undermålig faktiskt också var det.

4.3.2 Utbildningens brister enligt UKÄ

52. Som tidigare nämnts är det UKÄ:s uppdrag att säkerställa att högskoleutbildningen i Sverige håller en hög kvalitet. Kvalitetssäkringen ska bland annat göras genom utvärdering av utbildningar och prövning om frågor av examenstillstånd.

53. En hög kvalitetsnivå är av betydelse för såväl studenten i det enskilda fallet som för att skapa en internationellt konkurrenskraftig högre utbildning. Kvalitetssäkringen ska möta de högre krav på påvisbar kvalitet i utbildningarna som den ökade internationella rörligheten och konkurrensen innebär (Förord, Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011-2014, rapport 2012:15 R). Att tydliggöra kvaliteten i förhållande till de enskilda studenter som investerar i sin utbildning

uppges vara ett centralt syfte med kvalitetssäkringen (Förord, Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011-2014, rapport 2012:15 R).

54. UKÄ utvärderade Utbildningen genom att granska den i förhållande till Högskolelagen och de i [p. 44] angivna Examensmålen. Granskningen gick ut på att bedöma i vilken utsträckning som Examensmålen faktiskt hade uppnåtts (jfr Regeringens beslut II:2 U2010/4164,3546,3552/UH från 2010-07-08, bilagan, s. 2). Att Examensmålen är det som granskningen avser är en följd av att de lättast kan mätas samt att förfarandet då ligger i linje med att kvalitetsmätningen ska vara resultatorienterad (jfr ovan p. 43). Att Examensmålen inte har uppnåtts är i sin tur en konsekvens av att studenterna under Utbildningen inte erhållit den kunskap som behövts för att kunna uppvisa måluppfyllelse. Utbildningen är då inte ändamålsenlig.

55. De utbildningar som inte uppnår kvalitetskraven får sitt examenstillstånd ifrågasatt genom ett beslut ställt till högskolan. Efter ett år görs en uppföljande utvärdering. UKÄ beslutar då om att återkalla examenstillståndet om bristerna inte är avhjälpta (2 § förordning med instruktion för Universitetskanslersämbetet).

56. I den granskning som UKÄ genomförde ansågs Högskolans måluppfyllelse brista avseende fyra utav de fem målen (examensmål nr 1-4). Bl.a. nämns att "några viktiga kurser som bör ingå i varje kandidatprogram i matematik saknas" och att "Vi kan konstatera att lärarkårens höga kompetens, såsom den redovisas i självvärderingen, inte återspeglas i måluppfyllelsen" (bilaga 8, s. 47). Detta bekräftas vidare av Högskolans egna uttalanden i UKÄ:s mall för uppföljning (bilaga 16, B1), där de avseende examensmål nr 1 anför att lärarkårens faktiska specialistkompetenser inte utnyttjats till fullo inom vare sig undervisningen eller handledandet av examensarbeten. Högskolan anger även att det kan ha förekommit att studenter skrivit kandidatarbeten inom ett område där handledaren inte har haft tillräcklig kompetens.

57. Det bör också uppmärksammas att Högskolan medger att Utbildningen "inte tillgodosett behovet av breda metodkunskaper i matematik, fördjupad kunskap om någon del, och orientering om aktuella forskningsfrågor". Högskolan anger att det här är en följd av att kursutbudet varit bristfälligt, samt att den "matematiska nivån ibland ha sviktat" även inom de kurser som faktiskt givits. Att nivån på den matematiska undervisning som skett har varierat ser Högskolan i sin tur som en följd

av bl.a. att kursvarianterna varit "för tunna" och att lärarna ibland inte haft högsta kompetens inom de område som de undervisat i (bilaga 16, B2).

58. Avseende examensmål nr 2 är bedömarens bedömning att två självständiga arbeten visat på "bristande måluppfyllelse när det gäller att söka, samla, värdera, och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställning och situationer." Det framhålls även att det framförallt är analysen som brister. Bedömningsgruppen slår fast att deras omdöme gäller trots att Högskolan i sin självvärdering försökt lyfta fram att måluppfyllelse garanteras på andra sätt. Då bedömningsgruppen inte ansåg att det återspeglades i det granskade materialet eller i det övriga underlag som gruppen gått igenom, fanns det inte några skäl att göra en annan bedömning (bilaga 8, s. 47).

59. Därtill kommer att Högskolan i sin egen analys av bristerna för examensmål nr 2 anger att "den träning på kritisk analys av frågeställningar och situationer som projektarbeten i finansiell matematik erbjuder behöver kompletteras med träningsmoment även inom andra delar av utbildningsprogrammet" (bilaga 16, B3).

60. I relation till examensmål nr 3 anför bedömningsgruppen att den största bristen, med hänsyn till de blandade resultaten, ligger i att studenterna av Utbildningen inte erhållit förmågan att självständigt identifiera, formulera och lösa problem (bilaga 8, s. 47). Högskolan bekräftar också, i mallen för uppföljning, att den träning som getts till studenter på Utbildningen avseende problemidentifiering och problemlösning inte har varit tillräcklig. Detta trots att, som Högskolan själv uppger, "Problemformulering och problemlösning är självfallet centrala aspekter av tillämpad matematik" (bilaga 16, B6).

61. Likaså anføres av bedömarens bedömning att för måluppfyllelsen av examensmål nr 4 föreligger de största bristerna i den del som avser att visa att studenterna har förmåga att skriftligt redogöra för och diskutera problem och lösningar i dialog med olika grupper. Bedömarens bedömning, vars kunskap och expertis på området är svår att ifrågasätta, anser att de skriftliga resultaten är av större vikt än de muntliga och således brast Utbildningen även där (bilaga 8, s. 48).

62. Det resultat som skulle uppnås hade alltså inte uppnåtts. Utbildningen som Connie Dickinson gick var således inte ändamålsenlig i fyra utav fem punkter.

63. UKÄ:s omdöme om bristande kvalitet innebär att Utbildningen inte nådde upp till lagens kvalitetskrav och de därutöver berättigade förväntningar som Connie Dickinson hade på Utbildningen när hon tog sin utbildningsplats i anspråk.

4.3.3 Connie Dickinson uppmärksammade Högskolan på bristerna

64. Genom att åtskilliga gånger vända sig till representanter för Högskolan och uttrycka sitt missnöje med Utbildningen, anordna en namninsamling etc. har Connie Dickinson gjort allt vad som stått i hennes makt för att få Högskolan att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna i Utbildningen. Trots Connie Dickinsons och andra studenters påpekanden vidtog dock inte Högskolan någon rättelse.

65. När det visade sig att protesterna inte hade någon effekt såg Connie Dickinson sig tvungen att avbryta Utbildningen för att inte förlora mer pengar. Detta faktiska handlande har i allt väsentligt varit att likna vid en hävning av avtalet.

4.4 Connie Dickinson har rätt att få studieavgifterna åter

66. Sammanfattningsvis kan konstateras att Högskolan har gjort en utfästelse om att Utbildningen ska hålla en viss kvalitet (se p. 39-41). Tillsammans med de existerande lagkraven på kvalitet har Connie Dickinson haft skäl att förvänta sig kvalitet av en viss nivå. Utbildningen har inte levt upp till utfästelsen och för Connie Dickinson har Utbildningen i princip varit värdelös. Efter att ha försökt få till ett avhjälpande, men rättelse vidtogs inte av Högskolan, avbröt Connie Dickinson därför Utbildningen. Utbildningens undermåliga kvalitet innebär att Högskolan inte har fullgjort sin prestation och ett avtalsbrott är därmed för handen. Slutsatsen är att då Högskolan inte har presterat i samma utsträckning som utlovat, har Connie Dickinson en fordran på Högskolan uppgående till yrkat belopp, innebärande krav på återbetalning av samtliga studieavgifter.

67. Enligt Bertil Bengtsson bör en student, såvida det inte är fråga om "bagatellartade brister", ha rätt att kräva tillbaka [eller en del] av avgiften eller i allvarigare fall häva avtalet för framtiden (Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 123). Att UKÄ övervägde den extraordinära åtgärden att återkalla Högskolans examinationsrätt innebär att det inte handlar om en "bagatellartad brist" utan om en djupt allvarlig sådan.

68. Vid allvarigare brister, såsom i detta fall, uttalar Bertil Bengtsson att om utbildningen "trots vad som utlovats framstått som väsentligen värdelös för studenten" bör denne kunna häva och kräva tillbaka hela avgiften eller delar av den (Bengtsson, Offentliga tjänster i civilrättsligt perspektiv, s. 123). Som tidigare konstaterats är det inte rimligt att betala för något som man inte erhållit och det är en allmän princip att erlagda prestationer då ska återgå. Detta kan uppnås på ett flertal olika sätt, men resultatet bör alltjämt bli detsamma, nämligen att Connie Dickinson återfår yrkat belopp om 182 500 kr.

5. Bevisuppgift

69. Sakomständigheterna torde vara ostridiga, varför Connie Dickinson hemställer om att få inkomma med preliminär bevisuppgift efter det att Högskolan i sitt svaromål angett vilka omständigheter som kan vitsordas och vilka som är tvistiga.

6. Målets fortsatta handläggning

70. Connie Dickinson hemställer om att tingsrätten utfärdar stämning och förelägger Högskolan att inkomma med svaromål vid äventyr av tredsdom.

Som ovan,

Clarence Crafoord

Sebastian Scheiman

Laura Eriksson